

Nesvádějme nic na elektronický věk

Když mě onehdy požádal šéfredaktor Chemických Listů o napsání úvodníku („to víš, je nás gramotných málo:-) !“), nic jsem neslibil, ale začal jsem o tom trochu přemýšlet. Zanedlouho přinesl námět život sám.

Co se stalo – Lidové noviny (LN) zveřejňovaly v posledním lednovém týdnu srovnávací žebříčky vysokoškolských fakult, pod názvem Unikátní projekt LN po čtvrté. Zpracovatelé dat, což LN samozřejmě nejsou, se dopustili fatální chyby, velmi poškozující fakulty VŠCHT Praha i některé další. Ta je zřejmá z následujícího „dopisu čtenáře“, kterým jsem na článek reagoval a který jsem do LN zaslal 28. ledna se žádostí o jeho uveřejnění:

Unikátní projekt LN je opravdu unikátní

Společnost SC&C, letos dokonce ve spolupráci s firmou SCIO uskutečnila již čtvrtý pokus o vytvoření žebříčku vysokých škol na základě různých kritérií. Dalo by se říci – záslužná činnost – pokud by ovšem byla udělena správně a korektně. Že tomu tak není, je na první pohled patrné např. z tabulky Žebříček podle citací a publikací v kategorii škol Chemicko-technologických veřejných (LN 27.1.), a to v kolonce Publikace za 10 let. Podobné nesmyslné údaje jsou pochopitelně v souvisejících sloupcích, zde to ovšem již není patrné „na první pohled“.

Jak mohou uniknout zpracovatelům dat do očí bijící nízká čísla u všech fakult Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, která je, jak známo z jiných průzkumů, v publikační činnosti jasnou jedničkou mezi českými vysokými školami? Pokud připustíme, že nešlo o zlý úmysl, jde o jasnou nekompetentnost autorů zveřejněného průzkumu. Ta ostatně vyplývá z uveřejněné metodiky. Začalo se správně – východiskem byla světová databáze publikací – ISI Web of Knowledge a ne slovní česká databáze RIV, obsahující řadu „balastu“ a existující hlavně pro ty autory, kteří se ve světových databázích jaksi nemohou nalézt. „Vyřazeny byly publikace, které nebylo možné na detail fakulty zařadit, např. obsahovaly jen název univerzity....“ dočítáme se ve zveřejněné metodice. Nebylo autorům průzkumu divné, že v případě VŠCHT vyřazují většinu zde vytvořených publikací jen proto, že na nich není uveden název fakulty, ale „jen“ název vysoké školy a příslušného ústavu, tak jak je to ve světě zcela běžné? Kdyby si dali tu práci, nezbytnou pro seriózní výsledek průzkumu, mohli využít zmíněnou databázi RIV k dohledání fakult k vyřazeným publikacím. Ta by tak byla zas jednou rozumně využita a veřejnost by byla informována seriózně. Unikátní projekt LN lze přenést do sportovního světa přiblížením: „...vyhodnotili jsme výsledky Olympijských her. Medailová místa jsme do vyhodnocení nezahrnuli!“

Pro čtenáře LN ještě dovětek:

Autor příspěvku je profesorem Fakulty chemické technologie VŠCHT Praha a jejím bývalým děkanem, sám je ve sledovaném období autorem mnoha desítek publikací v impaktovaných časopisech, uveřejněných v databázi ISI Web of Knowledge.

Asi nesprávně jsem se domníval, že dopis v žádném případě nepoškozuje LN (to rozhodně nebylo mým úmyslem), dává jim naopak šanci reagovat rychle i s tím, že se redakce s jeho obsahem neztotožní a získá tak čas na přípravu rozboru a jeho následné zveřejnění. Odpověď na sebe nenechala dlouho čekat: „Už jsem mluvila s doc. Staňkem a píšu o tom v příštím Diáři R. Kvačkové. Zdraví Kvačková (která jinak nemá s žebříčky nic společného).“

Nic víc, nic miň, někdo nestojí někomu ani za oslovení. Bez ohledu na formu odpovědi, tu nechť čtenář laskavě posoudí sám, jsem se těšil na to, jak LN uvedou vše na správnou míru a Alma Mater bude očištěna. Bohužel jsem se nedočkal. V LN 2.2. se v Diáři Radky Kvačkové pod názvem „**Dvorského děti a Liškovy židle**“ vzadu krčí následující text:

„Ad žebříčky: Pražská vysoká škola chemicko-technologická, která kralovala na vrcholu tak zvaného Bergerova žebříčku kvality českých vysokých škol z hlediska vědecké publikační činnosti, se v žebříčku společnosti SC&C (minulý týden přinesly LN) ocitla až za Univerzitou Pardubice, VUT Brno a Univerzitou T. Bati Zlín. Podle jejího prorektora Jana Staňka přišli učitelé VŠCHT o osmdesát procent citací v prestižních časopisech prostě tím, že většinou uvádějí na vědecké práce vedle svých jmen jen anglický překlad názvu školy, nikoli až fakult. Ty jsou na VŠCHT totiž velmi úzce propojené. Žebříček SC&C přitom hledal v databázích podle fakult. To je slabá stránka elektronického věku. Počítač pracuje jen s tím, co mu zadáte. Doslova a bez širšího uvážení.“

Co závěrem? Za špatnou práci statistiků, novinářů a vlastně kohokoli rozhodně nemohou počítače! Mějme to na paměti sami, vštěpujme to studentům! Nadpis použitý pro zmíněný článek je jistě pro čtenáře atraktivnější, než nějaké uvádění statistických údajů na správnou míru. Dodejme, že pro čtenáře bulvárního tisku a věrme, že se jím LN přes tuto epizodu nestanou! Těm, kteří se snaží, aby české vysoké školství za něco stálo, je totiž plastový nábytek v kanceláři pana ministra naprosto ukradený.... A omluva poškozeným? Copak se to dneska nosí?!

Libor Červený